

مقدمه : حوادث شغلی از جمله معضلاتی هستند که کشورهای در حال توسعه و توسعه یافته با آن مواجهند.

این حوادث منجر به آثار و عواقب مختلف و اثرات اقتصادی برای فرد، بنگاه و یا اجتماع می‌شوند. مهم‌ترین بخش هزینه حوادث شغلی هزینه انسانی است. حوادث شغلی منجر به فوت علاوه بر آن که برای جامعه و خانواده قربانی پرهزینه است با معیارهای ارزشی و اخلاقی جامعه سازگاری نداشته و بر شاخص‌های سلامت در سیستم بهداشت و درمان نظیر امید به زندگی تاثیر منفی دارد. فوت در اثر حوادث شغلی باعث از دست رفتن سال‌های زندگی، سال‌های مشارکت اقتصادی و هزینه انسانی می‌گردد. این پژوهش به منظور برآورد هزینه انسانی حوادث شغلی منجر به فوت بیمه‌شدگان تامین اجتماعی استان تهران را در سال‌های ۱۳۷۸ تا ۱۳۸۰ با استفاده از روش سرمایه انسانی در سال ۱۳۸۲ انجام گرفت. این بررسی سال‌های زندگی و سال‌های کاری از دست رفته در اثر این عامل را محاسبه و برخی ویژگی‌های بیمه‌شدگان فوت شده را مورد بررسی قرار می‌دهد.

روش کار : این پژوهش یک مطالعه توصیفی-تحلیلی است که به صورت مقطعی در سال ۱۳۸۲ با استفاده از اطلاعات مربوط به سال‌های ۱۳۷۸ تا ۱۳۸۰ انجام پذیرفت. جامعه پژوهش شامل تمام بیمه‌شدگان فوت شده بر اثر حادثه شغلی در سال‌های ۱۳۷۸ تا ۱۳۸۰ است که تحت پوشش اداره کل تامین اجتماعی تهران بزرگ و شهرستان‌های تهران بوده‌اند این گروه شامل ۲۳۱ نفر بودند. داده‌های مورد نیاز به وسیله پرسش‌نامه‌ای از واحدهای مختلف و ذریبط در سازمان تامین اجتماعی جمع‌آوری گردید و تکمیل آن در صورت نیاز همراه با مصاحبه و مراجعات حضوری بود. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها به طور همزمان از بسته نرم‌افزاری ویژه‌ای که به همین منظور طراحی شد و بسته نرم‌افزاری Excell استفاده گردید.

یافته‌ها : نتایج پژوهش نشان داد که حدود یک سوم بیمه‌شدگان اصلی و یک سوم کارگاه‌های تحت پوشش سازمان تامین اجتماعی در استان تهران قرار دارند.

در طی دوره بررسی ۱۹/۸ درصد از حوادث شغلی کل کشور در استان تهران رخ داده (۷۳۶۴ حادثه)، از این تعداد حادثه ۳/۱ درصد آن (۲۳۱ مورد) منجر به فوت شده که تمامی فوت‌شدگان مرد بوده‌اند. در جمعیت تحت بررسی میانگین سنی ۴۲/۶ سال با انحراف معیار ۱۲/۶ و میانه سنی ۴۰ سال بود.

مهمترین عامل موثر در حادثه شغلی منجر به فوت در جمعیت مورد مطالعه بی‌احتیاطی به میزان ۶۶/۲ درصد بود. فقدان اطلاعات نیز در ۱۰/۳ درصد حوادث عامل حادثه منجر به فوت بوده است.

در این پژوهش مشخص شد که فوت‌شدگان حوادث شغلی تامین اجتماعی استان تهران ۷۵۵۲ سال زندگی خود را از دست داده‌اند. به عبارت دیگر به طور متوسط هر یک از آنها ۳۲/۷ سال عمرشان کوتاه‌تر شده است. به علاوه این فوت‌شدگان ۳۶۵۶ سال مشارکت اقتصادی در تولید را نیز از دست داده‌اند که به طور متوسط می‌توان گفت ۱۵/۸ سال کاری هر یک از بین رفته است.

در این مطالعه با بررسی افزایش حداقل دستمزدها در طی سه دهه گذشته در کشور، نرخ تورم هدف‌گذاری شده برای برنامه سوم توسعه و اخذ نظریات کارشناسان امور اقتصادی نرخ تنزیل ۲۰ درصد انتخاب شد. در نتیجه مجموع هزینه انسانی حوادث شغلی منجر به فوت در استان تهران برای سال‌های ۱۳۷۸ تا ۱۳۸۰، ۷۷۷ میلیارد ریال برآورد گردید. هزینه انسانی یا تولید از دست رفته در طی سال‌های مورد بررسی به طور متوسط سالیانه ۹/۳ درصد رشد داشته است. یافته‌ها نشان می‌دهد که سرانه هزینه انسانی هر حادثه شغلی در این پژوهش معادل ۳/۳۶ میلیارد ریال می‌باشد

خسارات پرداختی مستقیم سازمان تامین اجتماعی که شامل هزینه کفن و دفن و هزینه‌های درمانی فوت‌شدگان می‌باشد در مجموع ۰/۳ درصد هزینه انسانی یا تولید از دست رفته بوده است.

نتیجه‌گیری : هزینه انسانی حوادث شغلی منجر به فوت در هر یک از سه سال مورد بررسی ۰/۳ درصد تولید ناخالص ملی کشور بوده است این پژوهش نشان می‌دهد که با توجه به هزینه‌های پنهان حوادث برای فرد، بنگاه و جامعه لازم است تصمیم‌گیرندگان نسبت به ارائه خدمات ایمنی و بهداشتی بیشتر و موثرتری اهتمام ورزند.

واژه‌های کلیدی : هزینه انسانی - حوادث شغلی - فوت - تولید از دست رفته - سال‌های زندگی از دست رفته.